25ԻՆՃԻ ՍԷՆԷ Ն. 4633 1909 ՅՈՒՆՎԱՐ 14/27 ՉԱՐՇԷՆՊԻՀ 5 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1326)(14 ՔԵՍԱՆՈՒՆԸ ՍԱՆԻ 1324

ՄԷՃՄՈՒԱՅԻ ԱԽՊԱՐ

ՆՈՒՍԽԱՍԻ 30 ՓԱՐԱ

DIRECTION DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
65, Grand'rue de Péra, Taxim, 65

ԱԲՈՆԷ ՇԷՐԱՅԻԹԻ		Սենէլիկի	6 այլըգը
Իսթանպոլ իչին	Ղուրուշ	60	35
Թաշրա իչին	»	85	45
Մեմալիքի էճնէպիյէ իչին	Ֆրանգ	20	10

ՉԱՐՇԷՆՊԻՀ վէ ՃՈՒՄԱ ԷՐԹԷՍԻ
ԿԻՈՒՆԼԷՐԻ ՆԷՇՐ ՕԼՈՒՆՈՒՐ
Իլանար իչին այրըճա բազարլըգ :

مجموعهٔ اخبار
بك اوغلی تقسیم جاده‌سی نومرو ٦٥

ԴԱՇՆԱԳԻՐ

Մ ՈՒՀԱՄՄԷՏԻ (Իսլամաց մարգարէին) ԸՆԴ ՀԱՅՈՑ(*)

Այս օրհնեալ թուղթը հաստատեցի գրել կամօքն Աստուծոյ, ըստ խնդրանաց բազմաց յԱզգէն Հայոց, որոնք կանխաւ գացինք կրելով մասն Իսլամներուն հովանաւորութեան ներքեւ. բարձր պահէ Աստուած իւր խօսքը: Եւ ես կը պարտաւորեմ Իսլամ ազգին իւրաքանչիւր անհատը այս թղթոյն համաձայն ընթանալ և անոր բովանդակութիւնը ու իմաստը ճշդիւ պահել: Արդ, որովհետեւ խնդրեցին իմ Իսլամ ազգէս որ շնորհեմ իրենց Աստուծոյ խաղաղութիւն ու ուխտը, և Իսլամաց Նախկնին և յետին մարգարէից, առաքեալներուն, արդարներուն և ընտրեալներուն դաշինքն և ուխտը, ինչպէս նաեւ իմ խոստումս և ուխտս, զոր կը պահանջէ Աստուած ամեն նախընտրական և արդիւնաւոր գործերու համար, անոր համար կը խոստանամ յաւիտեան աստուածային, պահելու իրենց քաղաքները և նահանգները՝ ուր որ գտնուին, մինչեւ ցօրն դատաստանի իմ ձիաւորներով, հետեւակներով, օգնականներով և ինծի հաւատարիմ ցեղերովս. ամէն կողմ, արեւելք թէ արեւմուտք, մօտ թէ հեռու, խաղաղութեան թէ պատերազմի ժամանակ, ուր որ ըլլան, կը խոստանամ իրենց յաջողութեան պաշտպան ըլլալ, և հեռացնել ամէն ձախողութիւն ու վտանգ իրենցմէ և իրենց եկեղեցիներէն ու աղօթատեղիներէն, վանքերէն ու հնազանդութեան և ջերմեռանդութեան ժողովարաններէն, ուր որ ալ ըլլան՝ ձորի թէ քարանձաւի, ապատի թէ անապատի մէջ. և ես պահապան ըլլալ իրենց կրօնքին ու աստուածոյ՝ ի ծով և ի ցամաք, յարեւելս և յարեւմուտս, այնպէս, ինչպէս որ կը պահեմ անձս, անպաշտպանութիւնս և իմ հաւատացեալ Իսլամ ազգս. և ես կ'ուխտեմ վարել իրենցմէ ամեն վնաս ու վըտանգ. ձեռնտու ըլլալ իրենց՝ հալածելու համար իրենց հակօրէն թշնամիքն, պահել ու պաշտպանել զիրենք ամեն աղէտքի ու դժբաղդութեան հանդէպ: Այնպէս որ ինչ վնաս որ իրենց հասնի՝ հասած ըլլայ ինծի և ինծի հետ եղող ամեն Իսլամ հաւատացեալներուն. Նաեւ ազատ կը կացուցանեմ զիրենք մահուան ժամանակ՝ դաշնակից ազգերուն վրայ դրուած տուրքէն, թողլով զայն իրենց ազատութեան, առանց գործածելու իրենց վրայ ոեւէ բռնութիւն. կ'արգիլեմ բացարձակապէս սահիպել զիրենք Իսլամութիւնը ընդունելու. ոչինչ եպիսկոպոս հրաժարեցնել իրեն եպիսկոպոսութենէ, ոչինչ քրիստոնեայ հաւատացեալ՝ իրեն քրիստոնէութենէ, ոչ կրօնաւոր՝ իրեն կրօնաւորութենէ և ոչինչ ճգնաւոր՝ իրեն ճգնաւորութենէ. Նմանապէս չը կործանել բռնութեամբ իրենց հին եկեղեցեաց տուներէն տուն մի, և չմտածանել քար մի անոնց տուներէն Իսլամներու տանց և մզկիթաց շինութեան մէջ. չարգիլել եպիսկոպոս մը կամ եպիսկոպոսական վերաբերեալները տաւեղէն զգեստներ ու ձի գործածելէ այն տեղերն ուր կը գտնուին իրենց հնազանդեալներն. Նմանապէս չստանալ իրենցմէ անհաւեիւք հարկ չորս փառեկան (ոսկեդէմ) աւելի՝ տարին օղջոյն և մէկ նորաշէն զգեստ, իբր նպաստ համարելով Իսլամաց և զօրացումն Տէրութեան Գանձուն (Պէյթ իւլ մալ); Իսկ եթէ չկարենան դիւրութեամբ վճարել յիշեալ զգեստ, պարտական չլինին անոր փոխարժէքը տալու, բայց եթէ իրենց ազատ կամօքը. այս է բովանդակ իրենց իւրաքանչիւրին տալիք հարկը, թէ և ըլլան մեծամեծ վաճառականներ, ծովու և ցամաքի վրայ. կամ ծովէն գոհար հանողներ կամ ոսկւոյ և արծաթի վաճառականութեամբ զբաղող. և այն երբոր հաստատուն բնակութիւն ունենան. վասն զի ճամբորդներն ու օտարականներն բան մը վճարելու պարտական չեն, երբ հաստատուն բնակութիւն մի չունենն, ի բաց առեալ երբ մեծ ժառանգութիւն մի ձեռք բերած ըլլան, այն ատեն կը պարտին իրենց հաւասարներու պէս տուրք վճարել: Դարձեալ կ'արգիլեմ իրենցմէ գերի կամ վարձկան առնել, ոչ ծովի և ոչ ցամաքի համար, և ոչ սահիպել զիրենք գաղթելու հեռաւոր օտարութեան, և ոչ պարտաւորել զիրենք Իսլամներու հետ պատերազմի ելլելու և թշնամեաց դէմ ճակատելու. վասն զի ազատ են անկէ, ըստ որում իրենց դաշնադրութեան բուն նպատակն է Իսլամութեան պաշտպանութեան տակ ըլլալ, սակայն կրնան այսպիսի ժամանակ դրամական օգնութիւն ընել, զի վճարանել անոնց հետ, բայց միայն ի լաւն. և միշտ գթութեամբ վարել իրենց հետ և ամեն ատեն ու ամեն տեղ պաշտպանել զիրենք ամեն նեղութեան ու դժբաղդութեան դէմ. և ամեն Իսլամաց վրայ պարտք կը դնեմ ջանալու ազատել զիրենք իրենց նեղչաց ձեռքէն, և երբ գտնի բռնութին՝ նոյն իսկ ոճրական դատով (ճինայէթ), անոնց և իրենց սոսկալ մէջ մտնել և իրաւախոհութեամբ հաշտեցնել, վասն զի իրաւախոհութիւնն է դատաւոր դատաստանաց: Զատիկել բնաւ անոնցմէ ընտանիք մի՝ իւր աղջիկը Իսլամի մը հետ ամուսնացնելու, և ոչ տուգանքի ենթարկել երբ օրիորդն չուզենայ իւր նշանախօսել Իսլամի հետ ամուսնանալ կամ երբ լուծէ զայն, վասն զի ամուսնութիւնն չլինի, բայց եթէ սիրայօժար կամօք. իսկ երբ օրիորդն կամօք ամուսնանայ Իսլամին հետ, Իսլամն կը պարտի զինքն ազատ թողուլ իր կրօնքին մէջ. մինչեւ որ Աստուած զինքն ուղղութեան ճամբուն առաջնորդէ, և չի կրնար սահիպել զնա առ այն, այլ պարտի ճանչնալ իր Իսլամութեան ուղղութիւնը և հակառակ կրօնքին յառաջին, ըստ որում բուն աստուածային կրօնքն է Իսլամութիւն: Եթէ իրենց եկեղեցեաց կամ կրօնաւորաց պահպանութեան և իրենց կրօնքին պաշտամանն համար դրամական օգնութեան պէտք ունենան, պէտք է նպաստել իրենց Արքունի Գանձէն (Պէյթ իւլ մալ), ոչ իբր պարտք, այլ գուտ պարգեւ: Արգիլեալ է ամենեւին անոնցմէ մէկուն Իսլամներու մէջ գտնուելով, Իսլամաց թշնամի ըլլալ, ինչպէս անդրադարձեալ Իսլամաց մէկուն անոնց թշնամի ըլլալ: Ով որ այս պայմաններէն զանց ընելու ըլլայ՝ նենգաւոր կ'ըլլայ պայմանաց, զոր գծեց Առաքեալն Աստուծոյ՝ Մուհամմէտ, որում գոհութիւն և ողջոյն:

Նմանապէս ինչ ինչ դաշինքներ և պայմաններ դրի անոնց հետ նկատմամբ իրենց կրօնքի, որոնց կատարումն իրենց խղճմտանքին ձգեցի, որպէս զի իրենցմէ ոչ ոք չզատէ Իսլամութեան, ոչ յայտնի և ոչ ի ծածուկ. չբնակեցնէ կամ չհիւրընկալէ իրեն բնակութեան մէջ Իսլամներուն թշնամին, չօգնէ իւրք իրօք Իսլամաց վրայ պատերազմի ելողներուն դարձնելով անոնց իրենց զէնքերը կամ ուանդ. դնելով անոնց քով այնպիսի բան մը որ իրենց նպաստաւոր ըլլայ. չսորվեցնեն Իսլամաց իրենց խոսր վարդապետութիւնը և չտան անոնց՝ իրենց ջերմեռանդական աւարկաներէն բան մը. ոչ կոչունք տալ և ոչ ընդունել, բայց միայն պատկից սան մը մէջ, ուր գայթակղութիւնը հեռու հանդիպի:

Նոյնպէս Իսլամներն ալ չեն կրնար սրբելու զիրենք իրենց գիրքերը կարդալէն գիշեր թէ ցորեկ, կամ անոնց կերած հացն սանակոխ ընել, և կամ խափանել զիրենք անոնցմէ իւրաքանչիւրը՝ իրեն և իրեն ընտանեաց տարեկան պաշարն պատրաստելէն, և երբ անոնցմէ մէկն պրկեալ կամ կարօտ ըլլալով ապաւինի Իսլամի մի քով, պարտական ըլլայ Իսլամն զայն պատսպարելու և պաշտպանելու. եթէ Իսլամ մի անոնց գաղտնեաց վերահասու ըլլայ, չի կրնար զայն հրապարակել, վասն զի ես պարտական եմ պահել զիրենք ամեն դժկամակութենէ, որ իրենց վնաս կամ վըտանգ կը բերէ: Իրենց կրօնաւորները և եպիսկոպոսները կամ ամեն հաւատացեալ որ կրօնական ուսմունք աւանդելով կը զբաղի, զերծ են ամեն տուրքէ, որ իրենց կարողութենէ վեր է. զի ոչ պարտաւորէ Աստուած զոք առաւել քան զկար իւր:

Այս ամենը ըլլայ պայման գործելոյ և խօսելոյ՝ մինչեւ որ ժամն հասնի և աշխարհքս վերջանայ, և ով որ երկու կողմէն, զանցառու գտնուի այս պայմաններէն մէկուն հանդէպ՝ թշնամի կ'ըլլայ Աստուծոյ և իրեն Առաքելոյն և Իսլամ հաւատացելութեան:

Այս դաշնագիրն գրուեցաւ ի ներկայութեան շատ մը ընտիր անձնաւորութեանց, որոնց վրայ հանգչի Աստուծոյ հաճութիւնը և վկայից այսմ ամենայնի էպու Պէքիր Սըտտըգը, վէ Ումար ուպն Էլ Խէթթապ, Օսման ուպն Աֆֆան, Ալի իպն ու էպի Թալիպ, եւն եւն:

Եւ գրեաց զայս Մաավիյէթ ուպն Աֆֆան, հրամանաւ Առաքելոյն Աստուծոյ Մուհամմէտի, որում գոհութիւն և ողջոյն Աստուծոյ: յ2 Զիլհաճճէթի, չորրորդ ամի նախրական Հաճրիյթի:

(*) Թաշրալարտա բէք չօգ եէրլէր կէզմիշ վէ իլմի մէմուրիյէթ իլէմիշ օլան, վէ էլէքեմ Կ-Պոլիսից վէքիլի սըֆաթըյլա Պիլէճիքտէ պուլունան բէհամիյէթի մուհթերեմիյելն Գրիգոր Ծ. Վ. Աչըգեան, թարիխի Հիճրիյէնին իքինճի սէնէսինտէ, հազրէթի Մուհամմէտին Էրմէնի միլլէթի հագգընտա ագտ իյլէմիշ օլտուղու բէրաքէթ օլընան վէ լիսանը արէպիտէ եազըլմըշ օլան պիր գըթա չարթնամէյի էլէ կէչիրմիշ օլուպ, սաար վէ էվրագը մուհիմմէյէն օլմագ իւզրէ Կ-Պոլիսիխանէմիզէ իթա իթմիշ օլմաղլէ, Կաթողիկոսարան Դիւանը քեաթիպլէրինտէն Ցովհան Ծ. Վ. Փուգեան թարաֆընտան էրմէնիճէյէ թէրճէմէ իտիլմիշ օլան մէզգիւր չարթնամէնին սուրէթինի, — տէրէճէի մէվզուգիյէթինին թայինինի տէրէօհալ իթմէյէրէք, — մահզա մալիւմաթ գարիլինինէն օլարագ, տէրճ ֆագաթ հէր նէ օլսա, միւնտէրիճաթընըն՝ Իսլամիյէթին րուհընա, վէ գաւէմինին պէրու սալիհ վէ հազրէթի Իսլամ լարըն՝ ուսուլ Խիլաֆիթիալար հագգընտա պէյլէտիկլէրի հիսսիյաթը ալէյհ վէ անքամը տինիյէ վէ չէրիյէ մուվաֆըգ օլտուղունը պէեան իտէրիզ:

ԱՄԵՆԱՄԵԾ ՊԱՐՏԱԶԱՆՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԵՐ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐՈՒՆ ՈՒՂՂԵԱԼ

Վերջապէս մենք մարդ ըլլալիք չունինք: Ես իմ յառաջ գաղափարականիս վրայ հեռացնել կ'ամրանամ. գոնէ իրերը կ'արդարացնեն զիս այս կերպ մտածելուս համար:

Ամիս չուրջ ամիս մ'առաջ կը հարցընէի թէ՝ ո՞ր է մեր Երեսփոխանական ժողովը. հիմայ կրկին այդ տխեղ հարցումը կրկնել կը հարկադրուիմ ըսելու թէ՝ ո՞ր են Երեսփոխանները: Երեսփոխանական ժողովոյն Դ. նիստն անցեալ ուրբաթ օր տեղի պիտի ունենար ըստ հրաւէրի, կէս օրէն երկու ժամ վերջ: Ժամն երկու կը զարնէ, մեր թուով շուրջ 55 երեսփոխաններէն հազիւ մէկ քանին ներկայ են. կէս ժամ կը սահի, 1-2 հոգի եւս կը հասնին. ժամը 3, դեռ մեծամասնութիւն չէ կազմուած, և այսպէս մինչեւ 4, ու ներկաներն բնականաբար ալ չկարենալով համբերել այդ սպասումին, կը մեկնին իրենց կարգին, և այսպէսով գործերն իրենց բարւոք վիճակը կը գտնեն?... Ցաւալին հոն է որ Սինապեան Գրիգոր էֆ., Կաթողիկոսարանի այդքան մօտ բնակելովն իսկ՝ չէ բարեհաճած վայրկեան մը իսկ իր հանգիստն վրդովել ու երբ մեծամասնութիւն կազմուի, ինծի լուր տուէք կուգամ, կ'ըսէ. քիչ մը վերջ կը տեղեկանան թէ մեկներ է իր տունէն:

Ձէ՛, Տեարք Երեսփոխանք, Ձեր այդ զանցառութիւնը ներելի չէ բնաւ Ձեզի: Ի՞նչ հարկ այդքան դժուարութիւններ կրելու, հրաժարեցէք և առա ամէն ինչ կը լմննայ:

Բնականաբար ամէն անոնք որ իրենց սահմանեալ պաշտօնին պարտականութեան գիտակցութեան բերմունքով և կամ պարզ սէր ժամադրութիւն մը և կամ հրաւէր մը յարգելու քաղաքավարութեամբ ներկայ եղած են նիստերու, միշտ յարգանքի վերաբերումով կը խօսինք անոնց նկատմամբ, բայց անոնք որ իբր Ազգ. Երեսփոխան անուն կրելէն ու աթոռ մը գրաւելէն վերջ կը խուսափին նիստերու ներկայանալէ՝ կը թելադրենք զիրենք որ հրաժարին, որովհետեւ երբ նոյն անձն իր ժամերն տրամադրելի չի գտներ Ազգային գործերու համար և կամ իր առողջութիւնը չի ներեր այդ պաշտօնը կրելու, եթէ իսկապէս կը սիրէ իր Հասարակութիւնը, թող հրաժարի և առաջնութեան կարգաւ յաջորդն գայ բազմելու իւր տեղն: Թէ նիստերու ներկայ չըլլալ, և թէ իբր երեսփոխան անուն մը կրել՝ պատուաբեր չէ և ոչ իսկ ներելի յանցանք մը, քանի որ իւր

բացակայութեամբ միայն կը պատուէ ժողովը, և անոր ներկայութենէն կը խուսափի. ըսել է թէ՝ համակրանք ու սէր չի տածեր անոր նկատմամբ, որ Ազգն ըսել է, որ Հասարակութիւնը կը մարմնացնէ, և ինչ բարիք սպասել այն անձէն որ Հասարակութիւնը չի սիրեր: Հասարակութիւնը զինքն սիրած է, վստահած է իրեն, գուրգուրած է իր վրան և իր անձին քուէ տուած է, և եթէ ան իր վայելած վստահութիւնը չարաչար կը գործածէ, բնականաբար ձայն ունի զայն յետս կոչելու, որքան ալ այն «մեծ-ապա» մը եղած ըլլայ: Սահմանադրական հայրենիք մ'ունինք և կրնանք մեր ձայնը բարձրացնել:

Եթէ մեր ժողովներն այսպէս կրեայի քայլերով պիտի ընթանան, ինչ հարկ Երեսփոխանական ժողովոյ: Յանձնենք անոնց իրաւասութիւններն ալ մեր Կղերին և այս վերջինը իր գիտցածին պէս գործէ ու վարէ, քանի որ Դուք Երեսփոխաններդ որ Ազգը կը մարմնացնէք, փոյթ չէք տանիր Ձեր պարտքերուն գործադրութեան, գոնէ Կղերը ստանձնէ այդ, որպէս զի ժամավաճառ չըլլաք Ձեր գործերէն, և անոնք ալ անգործ չմնան:

Լաւ իս, այս ելևէջ ճամբայ չէ. ինչ ըսել է ժողովի մը մէջ մեծամասնութիւն չկազմել ու նիստը չգացելի և ներկաներն ալ՝ ուրիշներուն քմայքէն կախեալ երեսյթով ձեռնունայն մեկնին ժողովասրահէն: Այս ամօթ է, մեղք է: Խղճացէք Հասարակութեանս ներքին կացութեան վրայ. կ'երևայ թէ մեր Երեսփոխաններու մէջ մաս մը կայ որ խիղճ չունի, մաս մըն ալ կայ որ մեղքն ինչ ըլլալն չի գիտեր: Իրենց ընթացքն, իրենց ներքին կերքն կը պատկերացնէ յստակօրէն:

Ինչ հարկ Երեսփոխանութեան, ինչ հարկ ամլորդ գործերով ժամավաճառ ըլլալու, եթէ մեր գործերն պիտի չհոգան, եթէ մեր անհրաժեշտ պէտքերը պիտի չստանձնեն գործադրելու: — Ժողով մը որ գոյութիւն ունի անասնապէս և գործ չի տեսներ, որոշեալ օրերուն նիստ չի գումարեր, մեծամասնութիւն չի կազմեր, մեռեալ ժողով մ'է այն, և ինչ հարկ ուրեմն ամլորդ ծախքերով բեռնաւորել Հասարակութիւնս, որ արդէն բեռնաւորեալ իսկ է: Թերահաւատ յուսով ապրելէն նախապատիւ չէ՞ միթէ ճշմարիտ յուսով մեռնիլն:

Գիտէի թէ Հասարակութիւնս անտարբեր է իր Պատրիարքարանի մասին, և ցաւալին այն է որ, այդ անտարբերութիւնը Երեսփոխանաց մէջ արմատացած է և. ղեր. — բացառութեանց միշտ յարգանք: —Խղճացէք Հասարակութեանս վրայ, Տեա՛րք Երեսփոխանք, եթէ չէք ուզեր որ Դուք եւս Ձեր կարգին խղճալի ըլլաք, որչափ որ նոյն Հասարակութեան կ'անդամակցիք:

Թ. Կ. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

ՄԷՃԼԻՍԻ ՄԷՊՈՒՍԱՆ
ՄԻՒՋԱՔԵՐԱԹԸ

Խոժամպուլ զագէթասը՝ ծումա իրթէսի ինճիմաընտան պահսլա, տիեօր քի, Մէճլիսի մէպուսանըն, զաման օլընտղը էհէմմիյէթի հայիզ օլմատըղը աչըգտան աչըգա մեյտանա չըգաեօր: Պու մէճլիս՝ սէպախ՝ սաճիգի օլմայըպ, կէլչէք պիր հէեէթ տիր: Ազասընտան պազըլըրն, հիւքիւմէթին գուսուրընտան լէբի կէլէն հագըզէթլէրի պէհան իթտիքլէրինի մահզուզիյէթլէ տինլէեօր, ֆագաթ օ հագըզէթլէրի թաստիգ իթմիեօր: Թիւրքճէ տարպը մէսէլլերին միւքէմմէլ պիր մէճմուասընա մալիք օլան Տգ. Րիզա Թէվֆիգ պէյ՝ կէչէն կիւն պիր գուրրա էսնասընտա, «Ֆիքիր խօզ. կեզի կիւզել» տէմիշ տիր:

Մէպուսլարըմըզ, «օբօրթիւնիզմ» (իշի թութըլըյա պօզըլամագ) թարաֆտարլարը օլմալարըյլա, զալիպա նիհայէթ հիչ թէեսիրլէրի գալմաեաճագ տըր: Հիւքիւմէթէ նախօշ օլաճագ հիչ պիր չէյ եափմամագտա տէվամ իթտիքճէ, հիւքիւմէթին գարշըսընտա պիր կէօնա թէէսիրլէրի պուլընամըզը ֆարզ օլունամազ: Կէրչի հիւքիւմէթի չօգ սէվիեօրլար. լաքին պիր տարափը մէսէլ վար քի, չօգ սէվէն՝ չօգ ճէզա կէօրիւր տէրլէր: Մէպուսլարըմըզ, տամամ եալթագլանմագտա տըրլար: Եըլտըզա եալթագլանըրլար. սատրազամա, իյգահամ նամզէտինի օգուսըզը կիւն եալթագլանըրլար. կէչէն կիւն տէ, գապինէնին իւչ ազասընա եալթագլանըրլար: Պունլարտան Հասան Ֆէհմի բաշա իսէ, մէպուսլար գարշըսընտա, նախօշ պիր հարէքէթտէ պուլունտու:

Հասըլը ծումա իրթէսի կիւնքի ինճթիմա հագքընտէ զարիֆ օլտու տըր: Վիւքէլաի միւլքիյէտէն պիրի, եանի Շէյխիւլիսլամ պէյ, պիր հիւքիւմէթը սէրպէսթի իչինտէ րուհանի պիր սըֆաթլա կէօրիւնմիւշ, վէ Իսլամ օլմաեան ազալարըն պուլընտըղը պիր մէճլիստէ, Եվգաֆ մէսէլէսի իւզէրինէ պահս իթմէք իսթէմէմիշ, վէ նութգընը, օն տագըգա տէվամը արապճա պիր տուա իլէ պիթիրմիշ տիր: Պու մէճլիս, Զաթը Շահանէնին տէօրթ տամարը վէ սատրազամլարըն, վիւքէլանըն պիլմէյիպ նէ գատար տամարլարը ազա մագամընտա պուլընմասընտան տօլայը Շուրայի տէվլէթ րէիսի Հասան Ֆէհմի բաշայա գարշը պէեանը էֆքեարը խանէխրէ գարշը չըգմըշ տըր: Շու հալտէ, մէճլիսին զայրի սուրէթտէ թէշքիլի իւտէն պու մէճլիսին վազիֆէսի նէտէն իպարէթ տիր, էքսէրիյէթինին էֆքեարը նէ՞ տիր. պունլարը սէօյլէյէպիլի՞րմիսինիզ. Զալիպա պու էֆէնտիլէր, էֆքեարլարընը սէրպէսթճէ մուհաֆազա իչին ճէսարէթ [illegible] պօլիթիգասընտա [illegible] լիք օլուեօրլար: Իհթիմալ քի Մէճլիսի մէպուսան՝ ինքիլապճըլար իլէ կէնճլէրտէն միւրէքքէպ իքի մուխալիֆ ֆըրգայա թագսիմ օլունուր:

Էյ գօրգագ մէպուսլար, էկէր պու եօլտա եիւրիւմէք ֆիքրինտէ իսէնիզ, եանըլըչ տաճ պըլէօրսունըզ: Հէնուզ վագըթ վար իքէն, եօգուշ իւզէրինտէ տուրապիլիրսինիզ: Սատրազամը, գապինէյի աչըգտան աչըգա լիւզում օլմայարագ տա, տէրլէօնտէ իթմիշ օլտուղունըզ վազիֆէլէրինիզի, իթթիֆագլը թամամ իլէ իֆա իտիլիրսինիզ: Միլլէթի հագլը վէքիլ[illegible], վիճտանընըզը [illegible] Րուսիեա սէֆիրի կիպի, միւթէրէտտիտ ֆիքիրլէրինիզ [illegible]:

* *

Ծումա իրթ. կիւնիւ սաաթ Յա չարեէք գալարագ, րէյիս Ահմէտ Րիզա պէյ մէճլիսի աչմըշ, սօն ինճթիմաըն զապթը օգունմըշ, վէ թասհիհլէրտէն սօնրա գապուլ օլունմըշ տըր: Պատէհու Եվգաֆ նազըրը Շէյխ-ուլ-իսլամ պէյ, րէյիսին տավէթի իւզէրինէ քիւրսիի խիթապէթէ չըգարագ, ուզուն պիր լայիհա օգումըշ տըր: Նազըր, հէյէթի միւհթէրէմէ գարշըսընտա պէեանաթտա պուլընմազընտան տօլայը միւֆթէխիր օլտուղունը [illegible] պուլունուր: Շէյխ-ուլ-իսլամին պէյ, քէնտիսինէ խիթապլտարէն իւչիւր իթմիքլէրի գուսուրլարը, [illegible] իթմէմիշ տիր. անճագ Եվգաֆ խազինէսի պիր խազինէի րուհանիյէ օլտուղունտան, սըրֆ Միւսլիմանլարա աիտ օլտուղունը, վէ Մէճլիսի մէպուսանըն թէտգիգ [illegible] սէօյլէմիշ տիր: — Օգուտուղը լայիհանըն մէալի շունտան իպարէթ տիր. «Եվգաֆըն թէնսիգ վէ իսլահը պիր, իքի, իւչ [illegible] տէյիլ տիր. պէլքի օն սէնէյէ միւթէվագգըֆ տըր. պէն իսէ, տէօրթ այտան պէրի Եվգաֆ նազըրը պուլունուեօրում: Բէք ազ պիր զէմանտա [illegible] իթմէք իգթիզա իտէր:

Էկէր պանա էհմիյէթինիզ եօգ իսէ, չէքիլիրիմ:» Պատէհու նազըրը միւշարիլէյհ, Արապ մէպուսլարը խիթապէն, արապճա ուզուն պիր տուա օգումագ իսթէմիշ տիր: Պու արա կիւրիւլթիւ հասըլ օլուպ, պագըրըլարը՝ տուանըն օգունմասընա բրօթէսթօ, վէ տիկէրլէրի օգունմասընը թալէպ իթմիշլէր տիր: Պիր թագըմը, Թիւրքճէ լիսանըն՝ Մէճլիսին վէ մէմլէքէթին րէսմի լիսանը օլտուղընը, վէ տիկէրլէրի տէ՝ Եվգաֆ նազըրընըն Ալլահտան նէ տիլէտիկինի անլայամամաղլարընը պէեան իթմիշլէր տիր: Շէյխիւլիսլամ պէյ չաշըրմըշ գալմըշ. րէյիս պէյ ինթիզամը իգգայա մուվաֆֆագ օլմուշ, վէ տուայը պաշլամադընը Շէյխիւլիսլամ պէյէ իխթար էյլէմիշ տիր: Պաղտատ մէպուսը Իսմայիլ Հագգը պէյ՝ «օլամազ» տէյի պաղըրմըշ, վէ տուա օգունուրքէն «անլամաեօրըզ» տէյէնլէր օլմուշ. րէյիս, պու տուանըն Եվգաֆըն լէհինտէ օլտուղընը պիլտիրմիշ, վէ չօգլար կիւլիւշմիւշլէր տիր:

Իսթիզաճ իտէն Պօլունուն իւչ մէպուսլարը, արտ արտա սէօզ սէօյլէմիշլէր տիր: Իւչիւ տէ, պէք չօգ վարիտաթը օլան Եվգաֆ նէզարէթինին, էպնիէյի, տինիէյի, չէշմէլէրի վէ սաիրէյի եըգըլ[illegible] պրագըղընը սէօյլէմիշլէր տիր: Պօլուտա պէք էսքի վագըֆլարը գալմա վէ պէք չօգ վարիտաթը մալիք պիր ճամի պուլունտուղը հալտէ, Եվգաֆ նէզարէթինին [illegible] թամիր խուսուսընտա [illegible] հիւքիւմէթէ [illegible] տիր:

Պրուսա մէպուսը Իւսէմատէն Էօմէր Ֆէվզի էֆ.— Եվգաֆ նազըրը՝ Եվգաֆ նէզարէթինին սըրֆ պիր միւէսսիսէի Իսլամիյէ օլտուղունը վէ չէրիաթ[illegible] պուլունտուղունը իթիրաֆ իտիեօր: Պու իֆատէյի րէտտ իտէրիմ: Վագըա Եվգաֆը մագպութ[illegible], տօլայըսըյլա տօղրու պու նէզարէթէ [illegible] տըր, լաքին Օրթոտոքս գօրտէշլէրիմիզին Պատրիքհանէլէրի [illegible] տըր: Եվգաֆ պու տա, մէ[illegible] Նաֆիա [illegible] տիր, վէ պու մէճլիսին Եվգաֆ նազըրընտան [illegible] վար տըր: Թէնսիգաթա կէլինճէ, նազըր պէյ «գանունը սէվէր» մէճլիսլար [illegible] սէօյլէմիշ տիր: Տէօրթ այտան պէրի տէ պու նէզարէթէ [illegible] «գանունը սէվէն մէճլիսլար» պուլունմամըշ: Թալթայրտա իսէ [illegible] Պրուսա վագըֆլարը հալինտէ պանա իթ[illegible]: Այնի հալ, հէր եէրտէ հիւքիւմ իթմէքտէ տիր: Նազըր պէյ, Մէարիֆ մէճլիսլարընըն հէր [illegible] թամիրաթլարընը պէեան[illegible]: Պու հագգըտա[illegible] Եվգաֆ մէճլիսլարը [illegible] իթմիշլէր տիր: Վագըֆլէրինտէ [illegible] օլան մէճլիսլարըն [illegible] (Ալգըշլար):

Շէյխիւլիսլամ պէյ, այնի պէեանաթընը թէքրար, ֆագաթ մէճլիսի մէպուսլարը թէգտիր իթտիքլէրին սօնրա, եէրլէրինէ քիւմէլէրի [illegible] օլուր իսլէմիշ, վէ պու սուրէթլէ նէզարէթին քեաֆֆէսի մէճլիսլարըն իւչ [illegible] անլաթմըշ տըր:

Հօճա Մուսթաֆա Աստմ էֆ.— Արգասընտա Էօմէր Ֆէվզի էֆ.ին սէօյլէտիքինէ իշթիրագ իտէրիմ: Եվգաֆ իւչէրի սըրֆ [illegible] տիր, պուրատա միւզաքերէ օլունամազ տէնիլիեօր: Իսլամ օլան օլսուն, մէպուսլար, միլլէթի Օսմանիյէնին վէքիլլէրի օլտուղլարընտան, Եվգաֆըն իսլահընա իշթիրաքլէ հագգլարը վար տըր: (Ալգըշլար:)

Տր. Րիզա Թէվֆիգ պէյ, միւթալէսի վէճհլէ, հէր չէյի աչըգտան աչըգա սէօյլէմէքլիքլէ վէ Էօմէր Ֆէվզի էֆ. իլէ Հօճա Ա. որմ էֆ.յէ հէմֆիքր օլտուղունը պէեան իտէրէք, «Պիզ պուրատա, Մէճլիսի մէպուսանտա պուլունուեօրուզ: Հէր մէպուս, քեաֆֆէյի Օսմանլըլարըն, Միւսլիմանլարըն, վէ հէր ճէմաաթ հուգուգունըն վէքիլի տիր: Իմտի «Վէ ունթուն» քէլամըյլա սէօզէ պաշլայարագ, խաասէթէն Արապ գարտէշլէրիմիզը խիթապ իտիլմէսի սէպէպինի անլամաեօրում:

Րէյիս.— Պու հագգ րիաէթէ այիտ տիր:

Տր. Րիզա Թէվֆիգ պէյ,— Պուրատա Միւսլիման, Խրիսթիեան եօգ տըր: Պէնիմ նէ հուգուգըմ վար իսէ, Խրիսթիեանըն տա այնի հուգուգը վար տըր: Պէն նէ գատար վաթանպէրվէր իսէմ, օ տա օ գատար վաթանպէրվէր տիր:

Պատէհու Իսմայիլ Մահիր, Հիւսէյին Ճահիտ, Մահիր Սայիտ էֆ.լէր, Նաֆի բաշա վէ տիկէրլէրի սըրա իլէ իրատը նութգ իլէ, Եվգաֆ նազըրընըն իյգահաթընտան մէմնուն գալմատըգլարընը պէեան իյլէմիշլէր տիր: Լաքին մէճլիս, օ իյգահաթը քեաֆի աատ իլէ, րուզնամէի միւզաքէրաթա կէչմիշ տիր:

(Պու միւզաքէրաթըն վէ սաիրէ ինճթիմալար միւզաքէրաթընըն տէվամընը կէլէճէք նիւսխէմիզտէ տերճ իտէճէյիզ):

ԻՆԿԻԼԹԷՐՐԱ ԽԱՐԻՃԻԷ ՆԱԶԸՐԸՆԸՆ
ՆՈՒԹԳԸ

Ինկիլթէրրա խարիճիէ նազըրը Սըր Էտուարտ Կրի, յնվր. 22տէ Կօլտսթրիմտէ իրատ իյլէտիկի պիր նութգտա, էզճիւմլէ, տէմիշ տիր քի, «Թիւրքիանըն իսլահաթը հագգընտա Ինկիլթէրրատա էյսան ումումի վէ միւէսսիր պիր թէվէճճիւհ իզհար օլունուեօր: Սատրազամըն սօն պէեանաթը՝ մօլլիթիգա էրգեանընըն էվսաֆընտան օլան իթիտալը ապիլանէ վէ հիքմէթ ու թէտպիր իլէ նիշանէտար տըր: Օ պէեանաթ, պուրատա վէ սաիր մահէլլէրտէ, Օսմանլը էէնի րէժիմի հագգընտաքի մուհապպէթ վէ հիւրմէթի արթըրաճագ տըր: Պու նավարիտա վէ վէգայիի մալիյէտէ պիզտէ չօգլէ պիր ֆիքր բէյտա իթտիրմիշ տիր քի, Ավսթրիանըն չըգան սօն պահրանաքի հարէքէթիյլէ իթթիֆագ իտիյոր»: Սըր Կրի սօզլէրինէ տէվամ իլէ չօգլէ իլավէ իթմիշ տիր. «Հէր հալտէ Ինկիլթէրրանըն մուհիմ զարէթլարը Պալգանլար հագգընտա Ավսթրիա իլէ զուհուր իտէն միւսպէթ[illegible] խաթէմէ իրմէսինէ պաղլը տըր. էկէր իլէրուտէ պաշգա տիւրլիւ հարէքէթ իտիլիրսէ, պօսնա զիլհասընտա թէէսսիւֆ իտիլիր: Ավսթրիատա սէյիրիմիզ վաքըտա աէհէմմիյէթին միւնասէպէթը սամիմանէսի արասընտա պիր սէտտ չէքմէք իչին սըրֆ սայիտ[illegible] չէլէր իտի: Պու սէտտ, օրթատան գալտըրըլտըղտան սօնրա, Ինկիլթէրրա Թարաֆընտան հիչ պիր սէտտ հասըլ կէթիրիլմէտիկի կէօրիւլէճէք տիր: Զաննը իտէրիմ քի, քեաֆֆէյի հիւքիւմէթլէր իլէ միւնասէպէթը տօսթանէյի իտան վէ թէէքքիւր իչին, պիւթիւն մուահէտէլէրը րիայէթ վէ պունլարըն հաքքը օլտուղը թէահհիւտաթը իյֆա էտտաշը գապուլ, վէ սուլհըն մէնաֆիի իչին տօսթլուգլարը պիլա թաաթիլ վէ թախֆիֆ մուհաֆազա վէ թէէխիւր իյլէմէք՝ հէմ Ինկիլթէրրանըն, հէմ ումումըն մէնաֆիի ճէմիլէսինտէն տիր:»— Պատէհու Սըր Էտուարտ Կրի՝ գրալ Էտվարտըն Պէրլինի զիեարէթինտէն պահսլա, «Պու զիեարէթին հիւսնի նիեաթըն հուսուլ վէ արթըրըճը հասէնէմիզ հագգընտա էհմիյէթի արթըրաճաղընը գավլէտէն իւմիտ իտէրիմ» տէմիշ տիր: Միւթալէսէ, Ավսթրիա-Մաճարիսթան իլէ Թիւրքիա պէյնինտէ վուգուա կէլմէք իւզրէ օլան իթիլաֆըն տօլայը պէհանը մէմնունիյէթ իյլէտիքէն սօնրա, չէօյլէ իլավէ իթմիշ տիր. «Պօլիթիգա ուֆուգունըն՝ պէրրագ օլտուղունը խաասա իյլէմէք՝ պիր ազ միւպալէղա տըր: Ֆագաթ իւմիտ իտէլիմ քի, Ավսթրիա-Մաճարիսթան իլէրագ իտէն Նիւմուճէի իթիլաֆ, սաիր իթիլաֆլարըն տա Ճայիլ վէ թէմվիլէ իտիլմէսինէ միւսաիտ օլուր: Ավսթրիա իլէ Թիւրքիա պէյնինտէ հուսուլ

ւէ կէլէն խմբլոֆ, գոնֆէրանսըն մուվաֆագըյէթի իւմիտ էրմիշ ֆէվգէլատէ արթըրմըշ տըր։

Մուխպարէն Սըր Էտ. Կըր, սէօզլինէ տէվամ իտէրէք, պէր վէճհը աթի միւթալէաթտա պուլունմըշ տըր. «Պէօյլէ քիւչիւք վէ պիլխասսա Շարգ իշլէրինտէ ալէագատար հիւքիւմէթլէր պէյնինտէ համլէյրզ մուհարէպէնին պէրթարաֆ օլմասընը տէյիլ, Շարգտա վուգուա կէլէճէք միւշքիլաթ իւզէրինէ իճրա իտիլէճէք միւզաքէրաթը տիփլօմաթիգիյէ վէ իյզահաթը միւթէգապիլէ սայէսինտէ, պու հիւքիւմէթլէր արասընտա էմնիյէթին տէ արթմասընը արզու իտէրիմ։ Ֆրանսա, Րուսիա վէ Ինկիլթէրրա պէյնինտէ թէսաթի օլունան պէհանաթը իթիմատքեարանէ վէ միւսալէմէթփէրվէրանէ՝ Ավսթրիանըն միւթթէֆիգլէրի թարաֆընտան մուհաֆազաի սուլհ ու սալահ իչին ալէնէն իպրազ իտիլէն վէ իլէրուտէ սաիր վազըյէթլէրտէ տախի կէօրիւլէճէկի սէրքեար օլան իթիլաֆ, հարպ իհթիմալինի քիւլլիեն իզալէ իթմիշ տիր։» Պատէհու նազըրը միւմաիլէյհ, «Շարգտա միւթէվալլիտ մուսալլաք մէսէլէլէր հալլ օլունարղը զէման, էմինիմ քի,— զաթէն արգումէնտ պու տըր,—Ավսթրիա-Մաճարիսթանըն Ինկիլթէրրա հագգընտաքի թէվէճճիւհաթը՝ նինէ գաիմ օլաճագ տըր» տէմիշ տիր։

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ՄԵՃԼԻՍԻՄԻՋ

Բազար իրթէսի կիճէսի, սաաթ 3 1/2 տա, Կ-Բաթրիգխանէ սալօնընտա, Երեսփոխանլարըմըզըն էքսէրիյէթի հազըր օլտուղը հալտէ, մէճլիս, Ատէնաթպետ Արամ էֆ. Երամեանըն թահթը րիասէթինտէ աչըլմըշ տըր։ Կըպ. Վ. Պատտահասեան վէ Դր. էֆ. Ոսկեան՝ Ատէնադպիր սըֆաթըյլա հազըր պուլունմըշլար տըր։ Կ-Բաթրիգ էֆ. հազրէթլէրի, րահաթսըզ օլտուգլարընտան, պու մէճլիստէ հազըր պուլունամամաճաղընը պիլտիրմիշ տիր։

Մէհմտանէն պէհսն իտէրիգ քի, պու իճթիմա, պոլիտան էվվէլքի իճթիմատան մանթըգամ օլմըշ, վէ զապթէթմըշտա հավըլմըշ օլան ֆըգրանըն հիւսնի թէլաքքիր հասըլ իթտիկի կէօրիւլմիւշ տիր։

Մէճլիսի ումումինին քիւչաարընտա Թաչրատան վիրտւտ իտէն Երեսփոխան ինթիխապլարը մազպաթալարը գրաաթ օլունմըշ տըր։ Եալընըզ պիր գաչը՝ սըրֆ մահէլլի Եպիսկոպոսունըն եախօտ Կ-Բաթրիգ վէքիլինին իմզալարընտան պաշգա իմզալարը հավի օլմաղըղը պիր տէրճէէ իթիրազ վէ միւզաքէրէյէ սէպէպ օլմըշ իսէ տէ, հէնուզ թաչրալարտա հէր նէրտէ մանթըգամ մէճլիսլէրիմիզ օլմաղըղը ճիհէթիլէ, պունըն օ խօլտա մազպաթալարը րէսմի սէպէպ օլամաճաղը գարարլաշտըրըլմըշ տըր։

Պու միւնասէպէ, Գաբրիէլ էֆ. Սամանճըըն՝ Պաղտատ երեսփոխանը օլտուղընը պէհսն իտէրիգ։

Մազպաթալարըն օգունմասընտան սօնրա, սօն իճթիմալըն զապթը՝ Կարապետ Վ. Պատտահասեան թարաֆընտան օգունմըշ, վէ պազը թասհիհաթլէ գապուլ օլունմըշ տըր։— Զարեհ էֆ. Շիշմանեան՝ պուգալթլարըն՝ Դիւան հէյէթի թարաֆընտան իմզա իտիլէրէք, մէճլիսէ թագտիմի լիւզումունը տէրմիեան իյլէմիշ տիր։ Արամ էֆ. Երամեան՝ իմտիլ վէ թասհիհաթէն սօնրա, եազըլան սուրէթլէրին Դիւան թարաֆընտան իմզա իտիլտիկինի սէօյլէմիշ տիր։

Պատէհու, րուզնամէի միւզաքէրաթա կէչիլէրէք, էվվէլա Մէճլիսի ումումինին ինիգատը իչին կիւն թայինի մէվզուի միւզաքէրէ օլմըշ, վէ կիւնտիւզլէրի թօպլանմագտա տահա զիեատէ միւշքիլաթ օլտուղընտան, 15 կիւնտէ պիր տէֆա կէճէ վագթը վէ ինասը թագտիրինտէ սահա էրքէն թօպլանըլմասընա գարար վէրիլմիշ տիր։ — Սանիէն՝ նիզամնամէնին թաատիլի գօմիսիօնունըն վազիֆէսինի իքմալ իչին պիր միւտտէթի մուայյէնէ թախսիսի մատտէսի մէվզուի պահս օլարգտա, պու մէսէլէ խայլի չիւատէթլի վէ ուզուն միւզաքէրաթա վէսիլէ օլմըշ տըր։ Գօմիսիօնըն թէշքիլինտէն պէրու իքի այ վագըթ կէչմիշ օլտուղը հալտէ, չիմտիյէ տէկին նէ՞ եապըլմըշ օլտուղը, նէ՞ չին թօպլանըլմատըղը՝ ազալարտան պազըլարը, էզճիւմլէ Երուանդ էֆ. Նուրեան թարաֆընտան իսթիզահ օլունմըշ, վէ գօմիսիօնտա ազա պուլունան Սագըղ Յովհաննէս Ֆաշայեան Կ-Բաթրիգ էֆ. թարաֆընտան եազըլան պիր մէքթուպ, վէ տիկէր ազալարտա եազըլան մէքթուպլար, վէ միւշաւիրլէյէն վէ տիկէր պազը ազանըն րիվայէթ օլընան իսթիֆալարը խապէրի հագգընտա հազըր պուլունան գօմիսիօն ազասընտան իյզահաթ իսթէնիլմիշ, վէրհասըլ պու մէսէլէյէ տաիր չիմտիյէ գատար հէր նէ ճէրէյան իթմիշ իսէ, պունլարըն պիլտիրիլմէսի թալէպ իտիլմիշ տիր։ Պիր խայլի թէրէտտիւտտէն սօնրա, գօմիսիօն ազասընըն թէշքիլի խատիգ, Երեսփոխանական մէճլիսինտէ տախի ազա պուլունան Կըպ. Վ. Պատտահասեան վէ Յովհ. էֆ. Գարաթաշեան, իչպու մէսէլէյէ տաիր մուֆասսալ իյզահաթ վէրմիշլէր տիր։

Յովհ. էֆ.նին իյզահաթընտան, գօմիսիօնըն, թաատիլէն թանզիմ իտիլէճէք նիզամնամէնին պազը էսաս վէ մուհիմ մատտէլէրի հագգընտա Կ-Բաթրիգ էֆ.-նին մուվաֆագաթընը իսթիհսալտէն սօնրա իշէ մուպաշըրէթ իթմէք իսթէտիկի, վէ պունուն իչին պէքլէմէքտէ օլտուղը, ֆագաթ էկէր իսթէնիլէն մուվաֆագաթ էլտէ իտիլէմէզ իսէ, գօմիսիօնըն, պօշա զահմէթ չէքմէմէք վէ Երեսփոխանական Ժողովը տա պիհուտէ իսմիսալտան իյլէմէք իչին, պազըլարըն իչտէն չէքիլմէք ֆիքրինտէ պուլունտուղու անլաշըլմըշ տըր։ Պու սըրատա, Տըր. Յովհաննէսեան էֆ. պազը պէհանաթտա պուլունմըշ, վէ պէհանաթը հազըր պուլունան սամիինէն պազըսը թարաֆընտան ալգըշլանմըշ իսէ տէ, կէրէք պէհանաթը վազըն վէ կէրէք ալգըշլար՝ հէյէթէ հիւսնի թէէսսիւր իթմէմիշ տիր։ Պու արատա Ճամճեան Յովսէփ Վ. սէօզ իսթէյիպ, Յովհաննէս էֆ. Գարաթաշեան վէ պիլխասսա Տր. Յովհաննէսեան էֆ.ին սէօզլէրինէ իթիրազլէ, Կ-Բաթրիգ էֆ. թարաֆընտան գօմիսիօն ազալարընա եազըլան մէքթուպլարտա վէսիլէ մաուպահասա օլան «Վերապահեալ մեզ պահելով» թապիրինին, պու գատար թէլաշը մուճիպ օլմամասը լազըմ կէլտիկինի, չիւնքի զաթէն Նիզամնամէ ահքեամընճա պու հագգ Կ-Բաթրիգ էֆ.յէ այիտ օլտուղը կիպի, գօմիսիօնըն տախի պու իշին նէթիճէլէնտիրիլմէսինի իլէրուտէ Երեսփոխանական Ժողովա իհալէ իթմէք իւզրէ մէմուրիյէթինէ տէվամ վէ վազիֆէսինի իքմալ իթմէսի լազըմ կէլտիկինի տէրմիեան իյլէմիշ տիր։ Պու ֆիքր Թաավիգ, ֆագաթ նէթիճէսի, կէլէճէք իճթիմայէ թալիգ իլէ, տիկէր պազըլարըն տահա պէհանաթըյլա խիթամ պուլմուշ տըր։ — Իւչիւնճիւ մատտէ քի, մէճլիսէ արտ արտա իւչ տէօրթ տէֆա կէլմէյէն ազալար հագգընտա նէ եօլտա մուամէլէ իտիլմէսինէ իպարէթ պուլունմըշ տըր, պու խուսուստա տախի խայլի միւզաքէրաթ ճէրէյան իթմիշ, վէ Գրիգոր Ոսկեան, Յովսէփ Կիւմիւշեան, Յովհաննէս Թօփճեան էֆ.լէր վէ տիկէր պազըլարը՝ իւչ տէօրթ տէֆա պիլա էօզրիւ մէշրու արտարտա հազըր պուլունմայանլարըն միւսթաֆի վէ մաազուլ ատտ օլունմասը, վէ Զարեհ Շիշմանեան, Յովհաննէս Գարաթաշեան էֆ.լէր վէ Կ. Վ. Պատտահասեան իսէ տիկէրլէրի տէ, նիզամնամէ ահքեամընճա պիրինճի իճթիմայէ էքսէրիյէթ հասըլ օլմատըղընտա, իքինճիսինտէ, հէր գաչ ազա վար իսէ, պունլարըն էքսէրիյէթի միւթէպէր ատտ օլունմասը ֆիքրինի մէյտանա գօյուպ, հէր իքիսի իչին տէ գարար վէրիլմիշ, վէ իքինճի ֆիքր՝ — չայէտ պիր իքի թէճրիպէտէ պաշգա չըգամազսա, իքինճի պիրինճիսինի իճրա իթմէք չարթըյլա,— էքսէրիյէթլէ գապուլ օլունմըշ տըր։

Տէօրտիւնճիւ, եանի էնգարէտէ ճէմաաթըմըզ իլէ Մէրխասա պէյնինտէ զուհուր իտէն իխթիլաֆ հագգընտա Գարաթաշեան Յովհաննէս էֆ. նին, մէզքիւր իխթիլաֆ՝ սըրֆ խասրէթի ճիհանանիէյէ միւթէալլիգ օլտուղը ճիհէթլէ, Մէճլիսի խասըրնին պունտան մալումաթը օլուպ օլմատըղընը վէ մահէլլինէ կէօնտէրիլէն իքի րուհանի միւֆէթթիշին իգտամընտա իշթիրագը պուլունուպ պուլունմատըղընա տաիր Մէճլիսի խասըրէտէն իյզահաթ թալէպ մէյտանա գօնուլմըշ, վէ մէզքիւր մէճլիս ազասընտան Երուանդ էֆ. Նուրեան՝ պու պապտա պազը րէսմի մալումաթ վէրմիշ իսէ տէ, մէճլիսի խասըրէնին կէլէճէք իճթիմայէ պու պապտա միւքէմմէլ իյզահաթ թալէպ օլունմըշ տըր։

Պու արա Զարեհ էֆ. Շիշմանեան իլէ Արամ էֆ. Երամեան պէյնինտէ պիր մէսէլէսինէ պահս օլունմըշ տըր։ Զարեհ էֆ.՝ Վարչական Ժողովին քէնարսըզլըղը թալէպ իտիլէճէք իւզէրէ կըլըվաք վէրմէք իչին, հէյէթէ Երեսփոխանական Ժողովտա հազըր պուլունմաղը լազըմ կէլտիկինի, հալպուքի, իշպու մէճլիս իւչ տէֆա արտ արտա պուլունմատըղը հալտէ, Վարչական հէյէթինին կէլմէտիկինի պէհսն, ֆագաթ Արամ էֆ. տէ Վարչական հէյէթի հա գէլտէն եախսա միւզաքէրէն, անճագ պիր իսթիգալ վուգու պուլմաղը Մէճլիսի միւշաւիրի կէլիր, սաիր վագըթտա կէլմէսի, պիր եէրը նէ գաքէթ իսէ տէ, մէճպուրի օլմատըղընը, վէ պիւթիւն մէմալիքի մէշրուտէտէ պու գայտէնին ճարի օլտուղընը սէօյլէմիշ տիր։ Պու ֆիքր՝ տիկէրլէրի թարաֆընտան թանգիտ կէօրմէմիշ տըր։-Մուխպարէն կէլէճէք իճթիմայըն չէնպէիւմիւզաթէքի պազար իրթէսի կէճէսի ալա թօ. սաաթ 8 տէ ագտընա գարար վէրիլմիշ վէ րուզնամէի միւզաքէրաթ թանզիմ օլունտուգտան սօնրա, Մէճլիսի ումումի եարը կէճէտէ տաղըլմըշ տըր։

*** Միւզաքէրաթտա հազըր պուլունմայը արզու իտէն սամիին իչին, կէլէճէք իճթիմատտըն միւնասիպ պիր թէտպիր իթթիխազ իտիլէճէք տիր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Կէչէն կիւն, Կ-Բաթրիգ էֆ. հազրէթլէրի, Գէորգ Գիւրած. Թէրզիպաշեան իլէ պիրլիքտէ, Մահարրէմի Թէպրիք վէ իւչիւնճիւ Գաղին էֆ.նին վէֆաթընտան տօլայը պէհսնը թաազիյէթ իչին Մապէյնի Հիւմայունա կիթմիշլէր վէ նամինի ալիլէրինէ վէ իթթիֆաքը Շահանէ օլմուշլար տըր։

*** Պու կիւն Լաթինլէրէ Ս. Յովհան Ոսկեբերանի եորթուսը օլտուղընտան, Ալէնթ էմրի քիլիսէսինտէ իճրա իտիլէն այինի րուհանիյէ, Կ-Բաթրիգ էֆ. հազրէթլէրի, քէնտի թարաֆընտան Պօղոս Վ. Մօմճեանը կէօնտէրմիշ տիր։

*** Ս. Յակոբ Հոգաբարձութիւնը, պու մէմուրիյէթէ թայինինտէն պէրու, խասթախանէնին իդարէսինէ հէր սուրէթլէ չալըշմագտա տըր։ Պիր խասթախանէնին էն էհէմմ խուսուսը՝ աթըպպա հէյէթի օլմաղըլէ, էվվէլճէ պունը նազարը տիգգաթա ալմըշ տըր։ Կէօրիւլէն լիւզում իւզէրինէ, պաշ թապիպ Տր. Գէորգ էֆ. Զօհրապ՝ իսթիֆասընը վէրմիշ, վէ եէրինէ տիկէր պիր միւնասիպինին թայինինէ տէկին, Տր. Ֆինճանճեան էֆ. իյֆաի վազիֆէ իթմէքտէ պուլունմըշ տըր։—Տր. Յովսէփ էֆ. Գասպարեանըն տախի իսթիֆա իթտիկի իշիտիլմիշ տիր։ — Հոգաբարձութիւն՝ խասթախանէնին ահվալի հագգընտա իճրաի թահգիգաթ իլէ մէշղուլ օլուպ, նէթիճէյի թահգիգաթ վէ տիկէր մուամէլաթընըն, էհալիյէ պիլտիրմէք իւզրէ տէրճ ու նէշր իտիլէճէկինի մէմուլ իտէրիզ։

*** Խասթախանէնին արգաատընտա վագըֆ պօսթան՝ սէնէվի 5000 գշ. պէտէլ իլէ իքի միւթէպէր Իսլամ պազըչէվանա իճարա վէրիլմիշ տիր։ — Պիլմէյիզ քի զօր իլէ պօշ գալաճաղընըն պէտէլի քիմլէրտէ՞ն ալընաճագ տըր։

*** Էջմիածին Կաթողիկոսլըղընա ինթիխապ օլունան Իզմիրլեան Մաղաքիա Սրբազանըն ահվալը սըհհիյէսի՝ Էջմիածինին հավասընա ալըշամամաղընտան, աթըպպանըն օրայա ազիմէթտէն կէրի տուրմասընը թավսիէ իթմէքտէ իսէլէրտէ, միւշարիւլէյհին օլ պապտա հէնուզ պիր գարար վէրմէտիկինի «Լա Թիւրքի» եազըյօր։

*** Անատոլը հէյէթի թահգիգիէսինէ՝ Յովհ. էֆ. Շահնազարըն տախի ազա թայինին իսթէնիլէճէկի րիվայէթ օլունույօր։

*** Պիթլիստէ պազը չիւպհէ վէ միւֆթէրիաթ իւզէրինէ, խայլի էրմէնիլէրին խանէլէրի պասըլըպ իճրաի թէհարրիաթ իտիլմիշ վէ Դաշնակցականլարտան՝ Մագպետ իլէ Արշակ տէրտէսթ վէ թէվգիֆ օլունմըշլար տըր։

*** Իսթանպօլտան «Բարի Ժուռնալ»ա եազըլան պիր մէքթուպտա, էրմէնիլէրին հալը հուզըրտան խօշնուտ օլմայըպ, իթթիլալ չըգարմագ ֆիքրինտէ պուլունտուգլարը իշար իտիլմիշ իսէ տէ, պու հավատիս, սըրֆ տիւզմէ վէ իֆթիրատան իպարէթ օլտուղը մալում օլուպ, Իսթանպօլ ղազէթասը վէ տիկէր րէֆիգլէրիմիզ թարաֆընտան թէքզիպ իտիլմիշ տիր։

*** Անատոլը գըրթըլըղը հագգընտա տէհշէթլի խապէրլէր ալընմագտա տըր։ Էգսէր էհալինի էքմէքի օլան Միսըրտան [illegible] լըգտան 7 քիլէնին վէֆաթ իթտիկի «Իսթանպօլ»ա եազըլմըշ տըր։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆԸՆ ԹԷՏՊԻՐԼԵՐԻ

Սօֆիա 24 յունիս.— Իւչ հաֆթա ասաքէրի թալիմլէր իճրա իթմէք իւզրէ, ըՍթարաւտա հայտուտնըն 8 ինճի ֆըրգասընտա միւնսալ հէր նէֆէրէն 13 սընիֆ ասաքիրի րէտիֆէնին սիլահ ալթընա ճէլպի, պու սարտա պու թէլէկրաֆ էմր օլունմըշ տըր։ Ֆու սուրէթլէ Ֆըրգայի մէզքիւրէ, հարպ վագթընտա մալիք օլաճաղը մըգտարընա թէմամիյէ իպլաղ իտիլմիշ տիր։ «Հալը սէֆէր» թապիրինին իսթիմալընտէն պիլ խասսա սագընըլմագտա տըր։

Մէհաֆիլի սիասիյէտէ թէլէմին իտիլտիկինէ նէզարէն, պու թէտպիր, կէօյա հուտուտըն միւհաֆազասը մաղսատընա հարպ նէզարէթի նազըրը մահիմ մէվգիինի տէվլէթի Օսմանիէնին իշղալ նիյէթինտէ օլմասընա, վէ էսասէն հուտուտարընտա պէօյլէ հարաքեաթը սաքէրիէ իճրա իտիլմէքտէ պուլունմասընա տաիր Պուլկարիսթան հիւքիւմէթինէ կէլէն խապէրլէր իւզէրինէ իթթիխազ օլունմըշ տըր։ Րէիսի վիւքէլա, հարէն պու պապտա վագը օլան իսթիզահա ճէվապ վէրէճէք վէ մէզքիւր թէտպիրլէրի իյզահ իյլէյէճէք տիր։

Սօֆիա 24 յունիս.— Նիմ րէսմի Վըրէմէ ղազէթասը, ասաքիրի րէտիֆէնին ճէլպինի, տահի պիր թէտպիրի իհթիյաթի մագամընտա կէօսթէրմէկէ չալըշտըղը հալտէ, տիկէր ղազէթալար 8 ինճի ֆըրգանըն հալը սէֆէրէ վազ օլունտուղընը ալէյհտէ աչըգտան աչըղա պէհսն իտիյօրլար։ Պազը ղազէթալար, թէտպիրի մէզքիւրը քէմալը մէմնունիյէթլէ թէլագգի իտիյօրլար։ Շարգի Րումէլիանըն պու պապտա կէլէն խապէրլէր, իչպու թէտպիրին, մահալլի հալը հազըրըն իսթիլզամ իթտիկի միւթէպէր մէտպիրէ իտիլմէքտէ օլտուղընը վէ պու սուրէթլէ Թիւրքլէր թարաֆընտան վագը օլաճագ իշղալին էօնիւնէ կէչմէք իւզրէ, Պուլկարիսթան թէտպիրի լազըմէ իթթիխազ կէլմիշ տիր։ Մէզքիւր ղազէթա՝ հուտուտըն տիկէր պիր նօգթասընտա իքի ֆըրգա ասաքիրի րէտիֆէնին տախի նագլընտէ միւնասիպ օլաճաղընը պէյան իտիյօր։

Իթթիֆագ օլունան թէլկրաֆլար, կէրէք էհալի պէյնինտէ վէ կէրէք մէհաֆիլի սիասիյէտէ պէօյլէ հէյէճանը մուճիպ հասըլ իթմէքտէ տիր։ Հասսաթա էհալինին արասընտա հիւքիւմ իտէն հէյէճան սէպէպիլէ միւհտաճ գուհաթըրրինտէն վէ օ հալտէ իհթիմալ քի հարպին չարըտիգ օլանաղընտան գօրգուլմագտա տըր։

ՏԱՐԻԼԻԼ

Իքինճի օրտու (էտիրնէ) լէվազըմընին սէրքեան իքմալի իչին հէր նէ լազըմ իսէ պիլտիրիլմիշ՝ Հարպիէ Նէզարէթինտէն մէզքիւր օրտու գօմանտանը Նազիմ Փաշայա էմր օլունմըշ տըր։ Նէզարէթը միւշարիլէյհա՝ Պուլկարլարըն թէսարիֆաթընը գորշըլընտա հէր ահվալէ հազըր պուլունմագ իւզրէ թէսարիֆաթը լազըմէյի կէօրմէքտէ տիր։

—Կէչէնտէ նէզլէտէն րահաթսըզ օլտուղլարը եազըլան Զաթը հազրէթի Պատիշահինին թէմամիյէ քեսպը աֆիյէթ իյլէտիկլէրի, անճագ քէրիմէլէրի Սամիէ Սուլթան իւչ կիւնտէն պէրու զաթ իւլ րիէ (սաթըլճամ) միւպթէլա օլուպ, կէճէլի խասթալըղ պիր ազ խաֆիֆլէմիշ իսէ տէ, պու հալ՝ Զաթը Շահանէյի պէք զիյատէ միւթէէսսիր իյլէտիկի րիվայէթ իտիլմիշ տիր։

—Տիւն Մէճլիսի մէպուսան վէ Հէյէթը աեան իճթիմա իթմէմիշլէր տիր։

—Սօն մուհարէպէնին նէթիճէլէրինտէն օլարագ, Րուսիա թէպաասընտա վէրիլէճէք թազմինաթը հարպէ մէսէլէսի Լահէյ մահքէմէսինէ իհալէ իտիլմիշ օլուպ, պու իշին թայինի օլան Օսմանլը մուրախխասլարը, եարըն Լա Հէյէ միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իտէճէքլէր տիր։

—Յայիճ վաքըֆլարընըն իտարէսի գարըշըղ բրոթէսթօ իթմէք իւզրէ, կէչէն կիւն պիր թագըմ գայըգճըլար Մագամը Սատարէթէ վէ Մէճլիսի մէպուսանա արզըհալ թագտիմ իթմիշլէր տիր։ Պու գայըգճըլարըն, իսլահաթը գարշը թէշէքքիւրլէրի, ֆիքիրճէ գաաթէլէրինէ պիր տէֆա տահա … տիր։

—Սէլիմ Մէլհամէնին քեաթիպի խուսուսի սապըգ Արապչեա էֆ. Սիւրմէլեանին, որ եալըն չահիտլիք ընելու մէտախէլի պուլունտուղընը ղազեթանըն որոր հաղմըչ էր։ Սիւրմէլեան էֆ.՝ մեզի ղազեթայս կեօնտէրտիկի որ բոօթեսթօնամէտս, «Պու իֆթիրայը սիզէ թեպլիղէ ձիւրէթ իտէն քիմ իսէ, քիմ օլտուղընը թանըթմայս ձեսարէթ իթտիկինտէ, քէնտիսինէ մահքէմէտէ կեօրիւշէճէկիմի պէեան իտէրիմ» ըսեր է։

—Բազար կիւնը Մուհարրէմ 1 օլտուղունտան, վիւքելա, րիճալ, միւշիրան, աեան վէ մէպուսան բէյլերի, րուէսայը րուհանիյէ վէ սաիր զէվաթ, Նըլտըզ սէրայընա ազիմէթլէ, արզը թէպրիքեաթ իթմիշլէր վէ Մուհարրէմին պարագ թալթիֆ օլունմըշլար տըր։

—Բազար կիւնը մէճլիսի վիւքէլատա Անատօլըյա կեօնտէրիլէճէք հէյէթի թահգիքիյէնին վազիֆէլերինէ տաիր թանզիմ օլունան թալիմաթնամէ թէտգիգ վէ գապուլ օլունմըշ տըր։ Վիլայաթ ումումի մէճլիսլերի իչին ինթիխապ օլունաճագ ազայա մաաշ վէրիլմէյէճէք, եալընըզ խարճըրահ իթասընա, վէ մալիյէ միւշավիրի Մ. Լօրանըն մուավինի Մ. Վիլթէյէ, մուգավէլէ մուճիպինճէ 2000 ֆր. մաաշ թախսիսինէ, վէ Ֆուտատա վուգու պուլան զէլզէլէտէն միւսապ օլանլարըն իհթիյաճլարընա մէտար օլմագ իւզրէ, էմվալը մահալլիյէտէն 50,000 ղշ.ըն սարֆընա գարար վէրիլմիշ տիր։— Կիրիտին Եունանա իլթիհագընա չալըշան իւզէրինէ աղտ օլունան միթինկլէրին, մեմալիքի էճնէպիյէտէ հասըլ իթտիկի թէսիրի տաիր Օսմանլը սէֆիրլերինին պաղըլարընտան ալընան թէլէկրաֆնամէլէր միւթալէա օլունմըշ տըր։ Պու թէլէկրաֆնամէլէրին միւնտէրիճաթը՝ Կիրիտին Եունանա իլթիհագընա մուաղզամ տէվլէթլէրին մուվաֆագաթ իթմէմէքտէ օլտուգլարընտան իպարէթ տիր։

—Զաթը հազրէթի Բատիշահինին եաւզընտա Մէճլիսի մէպուսանը զիեարէթ իթմէք նիյէթինտէ պուլունտուգլարը րիվայէթ օլունուեօր։

—Եանիա վալիլիկինէ՝ Ալէթթէր Իպրահիմ մութէսարրըֆը սապըգ Նաղըմ փաշա թային, Եաւրինէ վիլայէթինտէ Զօրըր գայմագամըլըղը՝ Կէվէլի գայմագամը էսպագը Մահմուտ Միւնիր պէյէ, Էրզրում վիլայէթինտէ Թէրճան գայմագամըլըղը՝ Նամէրվան գայմագամը Նէսիմի էֆ.յէ, Մուշ միւթէսարրըֆ մուավինլիկի՝ Գարէսի իտարէ մէճլիսի պաշ քեաթիպի սապըգը Գանիկ Ֆիքրի էֆ.յէ թէֆվիզ պույրուլմըշ տըր։

—Սիվաս վիլայէթի վալի մուավինլիկինէ՝ Մուշ միւթէսարրըֆը սապըգ Ճէրձիս, վէ Տիարպէքիր վալի մուավինլիկինէ՝ կէնճ միւթէսարրըֆ մուավինլիկինտէն միւնֆասըլ Ցակոբ Համամճեան էֆ.լէր թայինն օլունմըշլար տըր։

—Գարաքէօյ քէօփրիւսինին պաշընտա կէլէճէք սանէ պաշգա ֆէլաքէթ գալտըմը։ Պիր կիւն եանը, պէլի գըրըլըր. տիկէր պիր կիւն գանպուրը չըգար, սու իւզէրինտէ տուրամազ հալէ կէլիր։ Հիչ պիր թարաֆը եամա թութմազ օլուր. չըգան ճումա իրթէսի կիւնիւ տէ ազըր չարբըլըր, պիր թարաֆը՝ ատնիզին պիր թարաֆընա տօղրու սարգար. հասըլը թէքմիլ պիր բայիթախթըն պու էմէքտարը գատիմի սօնսուզ պէլալարտան, գազալարտան պիր տիւրլիւ գուրթուլամազ։ Ճումա իրթէսի կիւնիւ ուղրատըղը ֆէլաքէթ՝ չունտան իպարէթ տիր։ Սապահլայըն պուղազայ իսքէլէ Վայրենտ նամ ինկիլիզ վաբօրը Թէրսանէյէ տօղրու օլան իսքէլէնին պօչալթմազ իւզրէ քէօփրիւնին աչըգ օլան մահալլինտէն կէչմէքտէ իքէն, սուլարըն աքընթըսըյլա Գարաքէօյ քէօփրիւսիւ իւզէրինէ տօղրու սիւրիւքլէնմիշ, վէ գարթանը Մ. Նիգօլսըն՝ միւսաատէսինին էօնիւնիւ ալմագ իչին աէմիր ամթըրմըշ իսէ տէ, մութէսուրթմամըշ տըր։ Վաբօր եօլունա տէվամ իթմիշ, ֆագաթ զինճիրի իլէ տէմիրի՝ թէլէկրաֆ գապլօսընա տուլաշ տէմիրլէրինէ թագըլարագ, Իսթանպոլ ձիհէթինի սիւրիւքլէմիշ, թէլէկրաֆ գապլօսը գարալամըշ, քէօփրիւ էնկաթլերինտէն պիրինի այըրըմըշ, վէ իւզէրինտէ պուլունան գօրգուսը, աէնիւէթի՝ Թարիֆ օլունամազ տէրէճէյէ կէլմիշ տիր։ Քէօփրիւ իւզէրինտէքի տիւքքեանլար եըզըլմըշ, պաղըրըշըրն իշիտէնլէր էչեա՝ գարմագարշը հալէ կէլմիշ, սահիպլերի գաչմըշ, վէ նիհայէթ գաթքան թարաֆընտան վաբօրըն զինճիրի քէսիլմէքլէ, հէմ քէօփրիւ, հէմ վաբօր՝ սահա պէօյիւք պիր թէհլիքէտէն գուրթարըլմըշ տըր։ Մահալլի վագըայս կիտան գօմանտանը իլէ սաիր պահրիյէ էրքեանը վէ գափիթլէրի կէլէրէք թէտգիգաթ իճրա իթմիշլէր տիր։ Պու թէտգիգաթ նէթիճէսինտէ վաբօրըն մէնսուպ օլտուղը գումբանիյանըն մէմուրլարը տահի հազըր պուլունմըշլար տըր։ Գահրիկ նէզարէթի, Ինկիլիզ վաբօրընըն մէնսուպ օլտուղը գումբանիյայս գարար զիեանըն սօլայը բոօթեսթօ իթմիշ տիր։ Պու գազայս սէպէպիյէթ միւրուր վէ ուպուր պիթթապի գաթ օլունտուղընտան, խալգ՝ գայըգ վէ սանտալլար իլէ, տրապալար ստա Ունքափանը քէօփրիւսիւնտէն կիտիպ կէլմէյէ պաշլամըշլար տըր։ Շիրքէթի Խայրիէ՝ եօլճուլարընը նագլ իչին քիւչիւք պիր խաթիրայօթ հասըլ իթմիշ տիր։ Գալաթա իլէ Իսթանպոլ արասընտա սաիր պիր էնճէպի գումբանիյանըն պիր խաթիրայօթը եօլճու թաշըմագտա տըր։

Բազար սապահը Իսթանպոլ ձիհէթինտէ պիթիշիք 3 տուքեան եանմըշ, վէ պունլարըն իւզէրինտէքի թահթալար եանարագ պիրլէ 10 տիւքքեան եըգըլմըշ, վէ Զիրաաթ պանգասը բիանգօ չիւպէսի տէ ալէվի տօղրու սարգմըշ տըր։ Քէօփրիւլիւ Մահմուտ տարիւէսինտէ պուլունան 100 լիրալըգ գաստար մէթալիք արչէյի հավլի գալըշըրն գայ օլտըղը րիվայէթ օլունուեօր։

—Զըգան հաֆթա չարշէնպէհ կիւնիւ Արնավուտ քէօյինտէ չալըշըր թէլսիզ պիր վագըա օլմուշ տըր։ Եօրկի Գարաֆօքին իսմինտէ պիր գունտուրաճը՝ պազը ահպապլարը իլէ տավէթ էյլէնմէքլէր իքէն, իքի լոճնա ինթիհաճ կեօրիւլմիշ, վէ մէրգումըն պաճանագը Ֆրանկօլի՝ քէօշէտէքի պագգալ կիտէրէք, պազըլ չըրաղընըն վէրտիկի իքի լոճնը պէյէնմէմիշ վէ տիկէր իքի լոճնա վէրմէսի իչին իլտիւլերիլեր իշարէթ էթմիշ տիր։ Զըրադ, պիր ազ սէրթճէ, «պաշգա եօգ տըր. իսթէրսէն պուն ալ» տէմիշ, վէ Ֆրանկօլի տէ հիտաեթլէնիպ, չըրաղա պիր թօգաթ վուրմըշ տըր։ Պու արա պաղալըն ումութ Ֆրանկօլի իլէ մինաղաշա թութուլմըշ, վէ մէրգում, պօլիս մէմուրը Սէրվէր էֆ.նին գօմանտասընտա օլան տէվրիէ գօլուճու թէլիմ իթմիշ տըր։ Ֆրանկօլի, տէվրիէ գօլճա Եօրկի Գարաֆօքիին իւվինին էօնիւնտէն կէչէրքէն, քէնտիսինի մէրքէզէ կէօթիւրտիւքլերինի խապէր վէրմիշ, Եօրկի՝ տըշարը չըգմըշ, վէ սէպէպի միւնազաանըն էհէմմիյէթսիզլիկինտէն պահսլա, պաղալըն քէնտի քէֆալէթի իլէ թահլիյէսինի րիճա էթմիշ իսէ տէ, Սէրվէր էֆ.՝ Եօրկինին րիճալարընը տինլէմէտիքտէն պաշգա, նէ տէ տէրսէ թէքմէ իթմիշ, վէ Եօրկինին մուխալէֆէթ իւզէրինէ, մայէթինտէքի Եօրկինի տէ թէվգիֆ իթմէք իսթէմիշ, Սէրվէր էֆ.՝ պօլիսլէր նամ նիշանը թապանճասընը չըգարմըշ, վէ Եօրկինին տարպէլէրտէն եարըլմըշ օլան գարնընտա ամէլիաթ իճրասը իչին խասթախանէյէ նագլ լինմէսի թավսիյէ իտիլմիշլէր տիր։ Պու սըրատա, ըէֆիգիմիզ «Լա Թիւրքի»նին գավլինճէ, միւմայիլէյհ բօլիս մէմուրը ալա իզհարը թէէսսիւֆ իթմէմիշ վէ քէնտիսի Արնավուտ քէօյինտէ հալքըն օլտըղընը պէեան էյլէմիշ տիր։ Գարաֆօքիի, Թագսիմտէ Ֆրանսըզ խասթախանէսինէ նագլ իլէ, ճումա կիւնիւ վէֆաթ իթմիշ, վէ հէքիմլէրին րափօրընտա, տարպէլէրտէն աղան գանըն թէէսսիւրիյէ վէֆաթը վուգու պուլտըղը իշար իտիլմիշ տիր։ Միւթէվէֆֆանըն ճէսէտի էնիրտէն Արնավուտ քէօյինէ նագլ իլէ, ճենազէ ալայը ճումա իրթէսի կիւնիւ իճրա օլունաճագ իքէն, Պէյօղլու միւթէսարրըֆլըղընըն էմրի մուճիպինճէ թէշրիհ ամէլիաթընըն օ կիւնիւ իճրասը մուգաթրէր օլտըղընտան, մէզքիւր ալայ բազար կիւնիւ նէ թայիպ օլունմըշ, բէք չօգ էհալի ճէնազէ ալայընտա հազըր պուլունմըշ, վէ պիւթիւն Արնավուտ քէօյիւ մաղազալարը, պէրայը մաթէմ գափանմըշ տըր։ Միւթէվէֆֆա Եօրկի՝ զէվճէսիյլէ պէրապէր 5 նէֆէր քիւչիւք չօճուղընը նէթիմ պրագմըշ տըր։— Բօլիս մէմուրը Սէրվէր՝ տէրթէսի վէ Գալաթա-սէրայընտա թէվգիֆ իտիլմիշ տիր։ — Իչպու վագըայը միւթէասսիֆէ, Արնավուտ քէօյլիւլէր ֆէվգէլատէ թէէսսիւֆ վէ թէէսսիւրլէ մուճիպ օլմըշ տըր։— Պագալըմ նէ՝ վաղըթ մահքէմէ, եախի րէժիմին պու կիպի մուվազի տէօքինմէթիլէրինտէն, պաղըշլէրինտէն թէմամիյլէ գուրթուլաճագ տըր։

—Ճումա իրթէսի կիւնիւ Էյուպտա Սօֆուլարտա հարիգ զուհուր իտէրէք, 4 խանէ եանմըշ տըր։

—Սէլանիքտէն թէլէկրաֆլա իշար օլունտուղընա կէօրէ, ճումա կէճէսի Վօտինատա պիր չիֆթլիկ վէ տիկէր խարիֆէն իքի ալէվ զէլզէլէ հիս օլունմըշ իսէ տէ, պիր կէօնա զարար օլմամըշ տըր։

ՕՍՄԱՆԼԸ ՊԱՆԳԱՍԸ

Եիւզտէ 4 ֆայիզլի Թէմաթէքի Բրիօրիթէ Օսմանլը Թահվիլաթընըն փետր. 1/14.տէ վատէսի խիթամ պուլան գուբօնլարը, թէէտիյէ օլունմագ իւզրէ, րուզի 31 յնվ. վէ Ֆիրինճի 13 փետրուար գատար Թագսիմ խալըմէտարլերի հալտէ հիւգիւմսիզ գալաճագլարը՝ Թահվիլաթը մեզքիւրէ համիլլէրինէ իխթար օլունուր։

Տէրսաատէթ, 3/16 փետր. 1909

⁂ Կէլէճէք յնվ. 1/14տէ վատէսի խիթամ պուլան 5 Ն.լը գուբօնլարըն պէտէլի, Գալաթատա Օսմանլը պանգասը կիշէլերինտէ, պազարտան մաատա հէր կիւն, էօյլէտէն էվվէլ ալաֆ. սաաթ 10տան էօյլէտէն սօնրա սաաթ 2½ա գատար, վէ ճումա կիւնլէրի ալաֆ. սաաթ 10տան էօյլէյէ գատար թէէտիյէ օլունաճաղը՝ 1904 սէնէսի 100տէ 4 ֆայիզլի Օսմանլը Իսթիգրազը Թահվիլաթը համիլլէրինէ իխթար օլունուր։

Նումէրօլը պօրտօլարըյլա պիրլիքտէ պուլունաճագ օլան գուբօնլարը մուգապիլ, համիլլէրինէ պիր մագպուզ սէնէտի վէրիլէճէք, վէ իշպու մագպուզ սէնէտի թարիխի իթթասընտան 10 կիւն սօնրա, թէէտիյէ օլունմագ իւզրէ, Օսմանլը պանգասը սանտըղընտա թագտիմ գըլընաճագ տըր։

Տէրսաատէթ, 31 տեկտ. 1908

⁂ Կէլէճէք յնվ. 1/14տէ վատէսի խիթամ պուլան 12 Ն.լը գուբօնլարըն պէտէլի, Գալաթատա Օսմ. պանգասը կիշէլերինտէ, պազարտան մաատա հէր կիւն, էօյլէտէն էվվէլ ալաֆ. սաաթ 10տան էօյլէտէն սօնրա սաաթ 2½ա գատար, վէ ճումա կիւնլէրի ալաֆ. սաաթ 10տան էօյլէյէ գատար թէէտիյէ օլունաճաղը՝ 100տէ 4 ֆայիզլի Օսմանլը Կէօմրիւք Թահվիլաթը համիլլէրինէ իխթար օլունուր։

Նումէրօլը պօրտօլարըյլա պիրլիքտէ պուլունաճագ օլան գուբօնլարը մուգապիլ, համիլլէրինէ պիր մագպուզ սէնէտի վէրիլէճէք, վէ իշպու մագպուզ սէնէտի թարիխի իթթասընտան 10 կիւն սօնրա, թէէտիյէ օլունմագ իւզրէ, Օսմ. պանգասը սանտըղընտա թագտիմ գըլընաճագ տըր։

Տէրսաատէթ, 31 տեկտ. 1908

⁂ Կէլէճէք յնվ. 1/14տէ վատէսի խիթամ պուլան 7 Ն.լը գուբօնլարըն պէտէլի՝ Գալաթատա Օսմ. պանգասը կիշէլերինտէ, պազարտան մաատա հէր կիւն, էօյլէտէն էվվէլ ալաֆ. սաաթ 10տան, էօյլէտէն սօնրա սաաթ 2½ա գատար, վէ ճումա կիւնլէրի ալաֆ. սաաթ 10տան էօյլէյէ գատար թէէտիյէ օլունաճաղը՝ 1901-5 սէնէսի 100տէ 4 ֆայիզլի Իսթիգրազը Օսմանի Թահվիլաթը համիլլէրինէ իխթար օլունուր։

Նումէրօլը պօրտօլարըյլա պիրլիքտէ պուլունաճագ օլան գուբօնլարը մուգապիլ, համիլլէրինէ պիր մագպուզ սէնէտի վէրիլէճէք, վէ իշպու մագպուզ սէնէտի թարիխի իթթասընտան 10 կիւն սօնրա, թէէտիյէ օլունմագ իւզրէ, Օսմ. պանգասը սանտըղընտա թագտիմ գըլընաճագ տըր։

Տէրսաատէթ, 31 տեկտ. 1908

⁂ Կէլէճէք յնվ. 1/14տէն իթիպարէն վատէսի խիթամ պուլան 25 Ն.լը գուբօնլարըն պէտէլի՝ Գալաթատա Օսմ. պանգասը կիշէլերինտէ, պազարտան մաատա հէր կիւն էօյլէտէն էվվէլ ալաֆ. սաաթ 10տան էօյլէտէն սօնրա սաաթ 2½ա գատար, վէ ճումա կիւնլէրի ալաֆ. սաաթ 10տան էօյլէյէ գատար թէէտիյէ օլունաճաղը՝ 1896 սէնէսի 100տէ 5 ֆայիզլի Իսթիգրազ Թահվիլաթը Օսմանիէ համիլլէրինէ իխթար օլունուր։

Նումէրօլը պօրտօլարըյլա պիրլիքտէ պուլունաճագ օլան գուբօնլարը մուգապիլ, համիլլէրինէ պիր մագպուզ սէնէտի վէրիլէճէք, վէ իշպու մագպուզ սէնէտի թարիխի իթթասընտան 10 կիւն սօնրա, թէէտիյէ օլունմագ իւզրէ, Օսմանլը պանգասը սանտըղընտա թագտիմ գըլընաճագ տըր։

Տէրսաատէթ, 31 տեկտ. 1908

⁂ 1893 սէնէսի 100տէ 4 ֆայիզլի Բրիօրիթէ Օսմ. Թէմաթէքի Թահվիլաթընըն 1909 Յնվ. 1/14տէ քէշիտէ իտիլէն 32նճի գուրասընտա գազանան ամօրթիսման նումէրօլարը տըր.

701տէն 725		29906տան	29930
5751 »	5775	30906 »	30930
6726 »	6750	34106 »	34130
12001 »	12025	34506 »	34030
14001 »	14025	35159 »	35180
22512 »	22605	37406 »	37430
23431 »	23455	38431 »	38455
25256 »	25280	39006 »	39030

ՔՐԷՏԻ ՖՕՆՍԻԷ ԷԺԻԲՍԻԷՆ

100տէ 3 ֆայիզլի Թահվիլաթըն 1909 Յնվ. 15ինտէ քէշիտէ օլունան 295նճի բիւյանգօսը։ 328488 Ն. 50000 ֆր., վէ աթիտէքի 25 Ն.լար 1000էր ֆր. գազանմըշլար տըր.

19262	97472	172137	272451	360604
27612	114911	194807	281452	379469
67805	118135	217580	294475	383905
72678	158628	235881	333203	396706
76355	159298	236977	351082	337057

1903 իսթիգրազընըն 74իւնճիւ քէշիտէսի. 684973 Ն. 50000 ֆր., վէ աթիտէքի 25 Ն.լար 1000էր ֆր. գազանմըշլար տըր.

405362	431352	505872	574740	692259
422815	433830	523185	585751	709004
424336	455117	554697	630469	769877
425092	465859	554843	639815	774235
429566	490556	559304	682002	778446

Թէէտիյաթ՝ փետր. 1տէն իթիպարէն իճրա իտիլէճէք տիր։

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

13 Յունվար 1909

		Ղշ.	բր.
Թէմաթէք թահվիլաթ եան. ուս.		103	14
Րումէլի շիմէնտէֆէրի	Ֆր.	174	12½
Օսմ. Մինթ. չիւքէթի Լ. Օ.		3	97
Տէրս. Թրամվայ գումբ.		7	50
» » Թահվ	ֆր.	490	
Րէժի		16	
Տէրսաատէթ Րըխթըմ		424	
Տէրգօզ		314	
Անատօլը շիմէնտէֆէրի գումբ.		14	77
» » Թահ.		510	
Քրէտի Ֆօնսիէ Էժիբսիէն Ա.		287	
» » » Բ.		253	

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻԵԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղշ.տան	Ղշ.	բր.
Պէեազ մէճիտիյէ ֆարգը	108	
Մէթալիք	101	
Բօլ	90	
Ֆրանսըզ ալթունը	87	20
Ինկիլիզ լիրասը	109	36
Պիրլիք	50	
Րուսիէ քեաղըտը	8	70

Սահիպը իմթիյազ վէ մէսուլ մուտիրի
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹՕԼԱՅԵԱՆ
ԻՍՏԱՐԷԽԱՆԷ
Պէյօղլունտա, Թագսիմ ճատտէսինտէ Ն. 65